

Afdeling Sociaal Beleid Participatie en Onderwijs

Aan de gemeenteraad

10 juni 2008
Gemeentestukken: 2008-175

Onderwerp: Toekomst uitvoering WSW en Drechtwerk

1. Voorstel

1. De uitvoering van de WSW en de vormgeving van de ketensamenwerking met CWI en UWV in BAR-verband vorm en inhoud te geven en niet deel te nemen aan de ketensamenwerking in Drechtwerk-verband.
2. De intentie uit te spreken om uit te treden uit de GR Drechtwerk.
3. Het college op te dragen in het najaar van 2008 aan de raad een voorstel voor te leggen met betrekking tot de toekomstige uitvoering van de WSW en de ketensamenwerking in BAR-verband en eventuele uittreding uit de GR Drechtwerk.
4. Het DB van Drechtwerk met bijgevoegde brief over de besluitvorming van de raad informeren.

2. Aanleiding

Een eerste verkenning op hoofdlijnen naar de toekomstige uitvoering van de WSW, door de gemeenten die zijn aangesloten bij Drechtwerk, is in 2007 opgesteld door RADAR. De Toekomstvisie sociale werkvoorziening voor de GR Drechtwerk (bijgevoegd) is een nadere uitwerking van de hoofdlijnen van het RADAR rapport. De Toekomstvisie, opgesteld door Drechtwerk, bevat geen heldere probleemanalyse. Op zich wordt hierin wel een nieuwe koers voor Drechtwerk aangegeven, maar zowel de probleemanalyse als de oplossingsrichting worden onvoldoende met harde cijfers en analyses onderbouwd.

De Rekenkamers van 5 deelnemende gemeenten hebben gezamenlijk een onderzoek gedaan naar het functioneren van het bedrijf Drechtwerk en de effectiviteit van de gemeentelijke sturing op Drechtwerk. Dit rapport is begin juni 2008 verschenen en wordt thans door de betreffende gemeenteraden behandeld. Het college van Ridderkerk (in reactie op dit onderzoek) onderschrijft in het algemeen de conclusie dat de deelnemende gemeenten onvoldoende gestuurd hebben op de uitvoering van de WSW. De mogelijkheden daartoe zijn in de ogen van dit college ook beperkt. Wanneer in het bestuur van Drechtwerk tegen een besluit wordt gestemd, maar dit besluit toch een meerderheid krijgt, wordt het besluit gewoon uitgevoerd en moeten alle gemeenten daaraan voldoen. Datzelfde geldt als een gemeenteraad aangeeft tegen een begrotingswijziging te zijn.

Omdat de colleges van Barendrecht en Ridderkerk beiden van mening zijn dat er meer sturing op de uitvoering van de WSW noodzakelijk is, doen beide gemeenten actief mee aan de toekomstdiscussie en wordt samen met Albrandswaard onderzocht welke mogelijkheden de BAR-gemeenten hebben om de WSW (gezamenlijk) uit te voeren.

3. Aspecten

De Toekomstvisie van Drechtwerk.

Ketensamenwerking wordt in de toekomstvisie beschouwd als een belangrijk deel van de oplossing voor de problematiek van Drechtwerk. Dat is ten dele juist, een goede uitvoering van de WSW is in onze ogen slechts mogelijk als de WSW meer dan nu een onderdeel van het arbeidsmarktbeleid wordt. Goede ketensamenwerking wordt gezien als een middel om de aansluiting op het regionale en het lokale arbeidsmarktbeleid te realiseren. Onder ketensamenwerking verstaan wij de samensmelting van de processen rondom de WWB/ WW / Wajong en WSW en de ontwikkeling van regionaal arbeidsmarktbeleid. Barendrecht en Ridderkerk zijn – in tegenstelling tot de overige gemeenten in de GR Drechtwerk- voor ketensamenwerking meer gericht op de regio Rotterdam. (Als voorbeeld: personen die in aanmerking komen voor een WSW-indicatie dienen die indicatie aan te vragen bij het CWI in Rotterdam-Oost.)

Ketensamenwerking rond de WWB vindt plaats met de ketenpartners in Rotterdam. Door invoering van deze werkwijze wordt aangesloten op de landelijke ontwikkeling van locaties Werk en Inkomen en de ontwikkeling van Toonkamers. Met de ontwikkeling van Toonkamers wordt bedoeld dat we via eenmalige uitvraag van informatie en eenduidige klantbenadering alle klanten bedienen, ongeacht de wettelijke regeling die van toepassing is op hun situatie. De inrichting van ketensamenwerking staat in onze ogen los van de verdere ontwikkeling van het bedrijf Drechtwerk.

In de sociale werkvoorziening richt men zich de laatste jaren op het principe 1/3 beschut binnen, 1/3 beschut buiten, en 1/3 detachering en begeleid werken. In de Toekomstvisie wordt deze benadering genuanceerd, de voorgestelde verhouding voor Drechtwerk in de nabije toekomst is anders, met een groter aandeel van de doelgroep beschut binnen en beschut buiten. Dit principe wordt in de Toekomstvisie niet duidelijk beargumenteerd, aangezien het een afwijking is van de door CEDRIS (branche-organisatie van SW-bedrijven) gestelde norm.

In de Toekomstvisie is geen analyse van risico's opgenomen (geen onderbouwing met marktverkenning, geen calculatie van de kosten van de reorganisatie, de weerbarstigheid van de ontwikkeling van de rijksbijdrage in verhouding tot de CAO WSW enz). Het stuk is met name richtinggevend. Een analyse van de risico's zal wel moeten gebeuren als de Toekomstvisie wordt vertaald in een Bedrijfsplan. Dit bedrijfsplan zal de directie van Drechtwerk in het najaar opstellen.

In de Toekomstvisie is een aannname gedaan dat een deel van het bedrijf, met name de activiteiten rond detachering en begeleid werken, in samenwerking met de markt verzelfstandigd zou kunnen worden. Hiervoor is de optie van het oprichten van BV's in de Toekomstvisie opgenomen, waarbij de gemeenschappelijke regeling Drechtwerk gedeeltelijk eigenaar zou kunnen zijn van die BV's. Dit om de sociale doelstelling achter de WSW te kunnen waarborgen. De realiteitswaarde van deze aannname wordt niet onderbouwd met marktverkenningen en onderzoek waardoor de uitvoerbaarheid van deze optie onzeker is.

In de Toekomstvisie is geen financiële paragraaf opgenomen. Ook in de begroting 2009 en de meerjarenraming 2010-2012 is geen vertaling van plannen van de Toekomstvisie terug te vinden. Gezien de ervaringen op het terrein van doorrekening van toekomstplannen in begrotingen van Drechtwerk is een goede beoordeling van de financiële consequenties van de Toekomstvisie niet mogelijk.

Onderzoek BAR-gemeenten

De gemeenten in de Drechtsteden hebben hun werkzaamheden op het terrein sociale zaken gebundeld in een gemeenschappelijke sociale dienst. Deze dienst is voor de ketensamenwerking volledig gericht op de ketenpartners in de Drechtsteden.

Barendrecht en Ridderkerk maken geen deel uit van dit samenwerkingsverband en hebben daarmee een eigen positie in de toekomstdiscussie rond Drechtwerk. Daarom is het van belang dat beide gemeenten helderheid hebben over hun specifieke mogelijkheden als niet-Drechtsteden gemeenten bij de besluitvorming over het stuk dat het Algemeen Bestuur van Drechtwerk heeft vastgesteld.

Bovendien vraagt de vernieuwde WSW voor alle gemeenten, ook Albrandswaard, een visie op de regie van de WSW. Het aanhaken van Albrandswaard in deze discussie is gewenst, omdat er al een samenwerking is tussen Albrandswaard en Ridderkerk op het vlak van sociale dienstverlening en omdat Albrandswaard eigen ervaringen heeft met een andere uitvoering van de WSW.

In het onderzoek zijn de volgende 4 varianten onderzocht.

1. Blijven in de GR Drechtwerk.
2. Aansluiten bij een andere GR.
3. In BAR-verband uitvoeren.
4. Zelfstandig uitvoeren.

In de Toekomstvisie van Drechtwerk wordt uitgegaan van een ketenbenadering waarbij de WSW- en WWB-processen op elkaar worden aangesloten. De BAR-gemeenten gaan in hun eigen onderzoek ook uit van het versterken van de ketenbenadering. Doel is om de inwoners van de BAR-gemeenten die een beroep doen op diverse sociale voorzieningen beter te bedienen, in nauwe samenwerking met partners als CWI, UWV, re-integratie- en SW-bedrijven. Onderzocht is op welke wijze de keten voor deze gemeenten het meest efficiënt kan worden ingevuld. Hierboven is reeds opgemerkt dat de BAR-gemeenten zijn gericht op de keten in de regio Rotterdam. Naast voorgaand argument zijn de BAR-gemeenten van mening dat zij nadrukkelijker regie moeten voeren op de WSW. De BAR-gemeenten zien de WSW als onderdeel van het instrumentarium (samenwerking binnen de keten) dat ingezet wordt voor participatie van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Voorgaande uitgangspunten zijn de basis voor de beoordeling van de uitvoeringsmogelijkheden voor de WSW. Voor de inhoud van het onderzoek verwijzen wij naar de bijlage "Toekomstige uitvoering WSW in BAR-verband".

Conclusies van het BAR-onderzoek

Het advies is om te besluiten de uitvoering van de SW in BAR-verband nader uit te werken.

Ten aanzien van nieuwe instroom in de WSW betekent dit:

- 1) een nieuwe partner zoeken voor de SW-uitvoering voor beschut binnen en buiten (inkooprelatie)
- 2) voor Deta en BW aansluiting zoeken bij de WWB-dienstverlening in het kader van re-integratie
- 3) het realiseren en vormgeven van de gezamenlijke regiefunctie op de SW:
 - a. wachtlijstbeheer
 - b. plaatsing en mensontwikkeling
 - c. financieel beheer en P&C
 - d. gezamenlijke verordeningen
 - e. gezamenlijk beleid
 - f. taakstelling
 - g. invulling loongebouw/ functiehuis

Ten aanzien van Drechtwerk betekent dit:

- 1) uittreden uit de GR
- 2) een inkooprelatie aangaan voor de huidige medewerkers en de medewerkers die tot uittreding nog instromen
- 3) overwegen de convenantafspraken nog enkele jaren te continueren

Ten aanzien van alle huidige inwoners uit Barendrecht en Ridderkerk die bij Drechtwerk werkzaam zijn wordt voorgesteld – vanuit sociaal oogpunt – om hen bij Drechtwerk te laten werken. Voor diegenen onder hen die hun SW-dienstverband elders willen voortzetten (welke mogelijkheid zij op dit moment overigens ook al hebben), zullen Barendrecht en Ridderkerk zich actief inspannen om een passende arbeidsplaats buiten Drechtwerk voor hen te vinden.

In deze variant kunnen de BAR-gemeenten de meeste invloed uitoefenen ten aanzien van eigen beleid. Hoewel de bevolkingssamenstelling verschillend is, is arbeidsmarktbeleid beter af te stemmen. Hiermee wordt voldaan aan één van de doelstellingen in het BAR koersdocument.

Uit het onderzoek is gebleken dat de BAR-gemeenten, als samenwerkende partij, een interessante partner in de markt zijn. Dit is met name gebleken uit verkennende gesprekken met SW-bedrijven in de regio, welke kleinschaliger zijn dan Drechtwerk.

Samenwerking tussen de BAR-gemeenten bij de uitvoering van de SW biedt ook kansen om de ketensamenwerking met CWI en UWV verder uit te breiden, door de SW-dienstverlening binnen deze keten onder te brengen. Daarmee wordt de keten compleet gemaakt. De verfijning van de afspraken inzake de ketensamenwerking, als gevolg van de ontwikkeling van de locatie Werk en Inkomen en de Toonkamerprincipes, biedt de mogelijkheid de ketensamenwerking verder vorm te geven. Om de ketensamenwerking uit te werken, willen wij in de komende maanden gesprekken voeren met onze partners (o.a. CWI, UWV, re-integratiebedrijven, SW-bedrijven). De BAR-gemeenten willen hier nadrukkelijk samen in optrekken.

Hoewel er nog geen duidelijke en formele samenwerking tussen de BAR-gemeenten inzake de uitvoering van de SW is, is deze variant een realistische optie voor samenwerking.

Voor de gemeenten Barendrecht en Ridderkerk betekent een verdere uitwerking van voorgaande uitvoeringsvariant uittreding uit de GR Drechtwerk. De gemeenschappelijke regeling, artikel 42, maakt het mogelijk om uit te treden. In een vertrouwelijke notitie wordt nader ingegaan op de financiële consequenties van uittreding uit de GR. Deze notitie zal in een besloten vergadering verder aan de orde komen.

4. Aanpak/Uitvoering

Besluitvorming

Wanneer ingestemd wordt met voorgaand advies dan worden de volgende stappen ondernomen:

- Voorbereiden uittreding GR Drechtwerk voor Barendrecht en Ridderkerk (zie vertrouwelijke notitie).
- Vormgeven ketensamenwerking conform principe werken met één keten.
- Voorbereiden implementatie gekozen optie.

Indien Barendrecht of Ridderkerk tot een ander besluit dan het advies komt, ontstaat voor beide gemeenten een nieuwe situatie. Over die situatie zal dan door de beide gemeenten, in gezamenlijk overleg, een besluit genomen moeten worden.

In de komende maanden wordt in gesprek gegaan met het dagelijks Bestuur van Drechtwerk om te komen tot overeenstemming over de uittreding uit Drechtwerk inclusief de uittredingskosten.

Gemeentestukken: 2008-175

In het najaar van 2008 wordt de raad een voorstel voorgelegd met betrekking tot uittreding uit de GR Drechtwerk.

5. Kosten/Opbrengsten/Dekking

Financiën

De voorgestelde variant gaat uit van de inkoop van een aantal WSW-werkplekken bij onder andere SW-bedrijven, waarbij de gemeente alle regietaken uitvoert.

De volgende kosten komen dan naar voren:

1) de kosten van de medewerkers die bij Drechtwerk geplaatst zijn. Dat bedrag neemt jaarlijks af omdat er elk jaar medewerkers bij Drechtwerk uitstromen.

2) de kosten van de nieuwe SW-ers, die vanaf de startdatum instromen in de nieuwe uitvoeringsvariant. Onderscheiden kunnen worden:

- de groep beschut binnen en beschut buiten: brutoprijs van ander SW-bedrijf (bijv. WHW - bedrijven: 350 euro)
- de groep Deta en BW: de rijksvergoeding zonder gemeentelijke bijbetaling
- de vervoerskosten.

3) De kosten van de regiefunctie.

Hierbij gaat het om de volgende taken:

- wachtlijstbeheer
- plaatsing en mensontwikkeling
- financieel beheer, P&C
- bewaken taakstelling rijk
- gezamenlijke verordeningen en gezamenlijk beleid
- klantmanagement SW-medwerkers

Voor die medewerkers die worden geplaatst op beschut binnen en beschut buiten geldt dat weinig begeleiding vanuit de gemeente noodzakelijk is. Dat valt onder de kosten waarvoor de gemeentelijke bijdrage wordt betaald.

De medewerkers die in aanmerking komen voor detacheren en begeleid werken worden door gemeentelijke klantmanagers begeleid, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de WWB-werkprocessen.

De beleidsontwikkeling wordt ondergebracht in de functie beleidsadviseur.

Bij het opbouwen van de regiefunctie moet worden bedacht dat het zal gaan om een groeimodel. Dit komt omdat niet het volledige aantal WSW-klanten van het begin af aan via de regiefunctie wordt opgepakt, met name in de eerste jaren zal een groot deel van de WSW-klanten nog bij Drechtwerk geplaatst zijn. Door de aansluiting van de WSW-werkprocessen op de WWB-werkprocessen is het ook mogelijk de formatie af te stemmen met de reeds aanwezige formatie voor de uitvoering van de WWB.

Momenteel is er nog een aantal onzekerheden ten aanzien van de financiën. Dit betreft onder andere:

- de gemeentelijke bijdrage aan Drechtwerk
- de voorwaarden voor inkoop bij Drechtwerk voor de medewerkers die daar blijven werken na uittreding uit Drechtwerk
- de definitieve inkoopvoorwaarden voor de medewerkers die bij een nieuw SW-bedrijf worden geplaatst (er is wel een richtprijs)
- de BAR-gemeenten moeten nog beleid ontwikkelen ten aanzien van de besteding van de rijksvergoeding WSW bij werkplekken in het kader van gedetacheerd werken en voor situaties waarin gebruik gemaakt wordt van een PGB.
- de afspraken met Drechtwerk in geval van uittreding

Gezien deze onzekerheden is het nu niet mogelijk een volledige doorrekening te maken van de financiële consequenties. Uit het BAR-onderzoek is gebleken dat er financiële voordelen te behalen zijn als gevolg van de lagere gemeentelijke bijdragen die de potentiële nieuwe SW-bedrijven vragen.

Het zelf uitvoeren van de regiefunctie brengt ook kosten met zich mee. Daar tegenover staat dat Ridderkerk en Barendrecht momenteel ook bijdragen aan de kosten van het Regiebureau van Drechtwerk.

Bij de definitieve besluitvorming over eventuele uittreding uit Drechtwerk zal een volledige analyse van de financiële consequenties worden aangeboden.

Gezien de vertrouwelijkheid van de financiële aspecten van uittreding uit de GR Drechtwerk wordt hier nader op in gegaan in een vertrouwelijke notitie, welke wordt behandeld in een besloten commissievergadering.

Communicatie

In juli, na de bespreking van de Toekomstvisie binnen de gemeenten Barendrecht en Ridderkerk, zullen de WSW-medewerkers van beide gemeenten door middel van een brief worden geïnformeerd, met als doel hen gerust te stellen dat hun werkplek bij Drechtwerk niet in gevaar is. Na de definitieve besluitvorming in het najaar zal voor hen een voorlichtingsbijeenkomst worden georganiseerd.

Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,
de secretaris, de burgemeester,